

FELSEFE ÖĞRETİMİNDE KAVRAM KARİKATÜRLERİNİN KULLANIMI

Serkan ÜNSAL

Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

serkan-unsal09@hotmail.com

Makale Geliş Tarihi: 01.04.2017 Makale Kabul Tarihi: 27.08.2017

Özet

Bu araştırmada, felsefe öğretiminde kavram karikatürlerinin kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırmaya uygun olarak olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş'ta bir Anadolu Lisesinin 11.sınıfın da öğrenim gören 8 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın uygulanma süreci 2015- 2016 eğitim-öğretim yılının 1. döneminde dört hafta boyunca felsefe derslerinde kavram karikatürlerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Bu sürecin sonunda öğrencilerin kavram karikatürlerine ilişkin görüşleri araştırmacı tarafından hazırlanan ve dört sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla belirlenmiştir. Veriler araştırmanın yapıldığı sınıfta yer alan sekiz öğrenciyle odak görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak öğrenciler kavram karikatürlerinin; kavram yanlışlarını giderme, derse ilgi ve dikkati artırma, dersten keyif alma, konulara aşinalığı artırma, ders çalışmaya başlatma, motivasyonunu artırma, işbirliğini sağlama gibi öğrenciye birçok avantaj sağladığını belirtmişlerdir. Felsefe öğretiminde anlatım tekniğinin çok yoğun kullanılmasından kaynaklı; öğrenci motivasyonunun düşmesi, öğrencinin dersi dinleme isteğinin ve derse ilgisinin azlığı gibi problemlerin ortadan kaldırılmasında dersin somutlaştırılmasında ve öğrencilerin felsefe dersine daha fazla ilgi duymalarının sağlanmasında kavram karikatürlerinin felsefe öğretiminde kullanılabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kavram karikatürleri, Felsefe dersi, Felsefe öğretim programı, NVivo

USE OF CONCEPT CARTOONS IN PHILOSOPHY TEACHING

Abstract

This research aims to determine students' views on the use of concept cartoons in teaching philosophy. The participants consisted of 34 students from the 11th grade at Anatolian high school located in Kahramanmaraş. The implementation period of the research was realized through the use of concept cartoons in philosophy courses for four weeks during the first term of the 2015-2016 academic year. A semi-structured interview form developed by the researcher and including 4 questions was utilized in order to determine students' views on concept cartoons. The data were collected through focus group interview together with eight students. The research used content analysis method for data analysis. The data was analyzed through

Serkan ÜNSAL

"NVivo 8", a computer-aided qualitative data analysis program. Analyses have revealed that students' beliefs on the advantages of concept cartoons such as eliminating misconceptions, increasing attention and attention to the course, enjoying the course, increasing familiarity with the topics, starting to study, increasing the motivation and providing cooperation. It may be wise to indicate that concept cartoons can be used in philosophy teaching so as to eliminate some problems like the lack of students' motivation that is prevented due to the heavy use of direct instruction technique in philosophy teaching and decrease in students' desire for listening to the course, to make the course concrete and to ensure students become much more interested in philosophy.

Key Words: Concept cartoons, Philosophy teaching program, Method and Technique, NVivo

Giriş

Milli Eğitim Bakanlığı 2005 yılında yapılandırmacı eğitim anlayışına geçtikten sonra bireyi öğrenme sürecinde aktif kılarak, kalıcı ve anlamlı öğrenmenin nasıl sağlanabileceği önemli tartışma konusu haline gelmiştir. Yapılandırmacılık eğitim anlayışı; öğrenenin bilgiyi oluşturma sürecinde aktif olduğu, sorumluluk aldığı, öğrendiği bilgiyi günlük hayata uyarlayabildiği, yaparak- yaşayarak öğrendiği, sonunda ise etkili/ kalıcı ve anlamlı öğrenmenin gerçekleşebildiği bir süreci ifade eder. Ancak bu sürecin etkin bir şekilde gerçekleşmesi için geleneksel öğretim yöntemlerinin yerine, yapılandırmacı anlayışa uygun, öğretmenlere zengin öğrenme ortamları oluşturabilme fırsatı sunan, öğrenciyi merkeze alan, birçok aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin kullanılması gerekir (İnel, Balım ve Evrekli, 2009). Bu tekniklerden biri de öğrencilerin derse aktif katılımına imkân veren, öğrenme sürecinde birden fazla duyu organını kullanabildiği, günlük yaşama ilişkin problemlerini çözmesine katkı sağlayan ve akademik konulara ilgisini artırdığı potansiyel bir eğitim aracı olarak kullanılabilen kavram karikatürleridir (Balım, İnel ve Evrekli, 2008; Cleaver, 2008).

Kavram Karikatürü Nedir?

Karikatürler, çok yönlü, zengin ve dikkat çekici unsurları bünyesinde barındırdığı, düşüncenin mizahla yoğrulup çizgiyle uyumlu bir şekilde betimlendiği, bir olayın ve olgunun gülünç ve çarpıcı yanının yakalanıp öne çıkartıldığı görsel bir materyaldir (Akkaya, 2011; Oruç, 2006; Sidekli, Er, Yavaşer ve Aydın, 2014). Eğitimde karikatürler farklı amaçlar için kullanılması hem öğrenciye hem de öğretmene farklı açılardan yararlar sağlamaktadır. Bundan dolayı bugün eğitimciler her yaşta insan için özellikle de eğitim çağındaki çocuklar için karikatürlerin potansiyel bir eğitim aracı olduğunu ifade etmektedirler (Cleaver, 2008; Rahim, Halim, ve Mamat, 2014).

Eğitimde karikatürlerin kullanımı, sadece yazılı ders materyallerinde görselliği destekleme alanı ile sınırlı değildir (Çakır ve Aydağdu, 2016). Eğitimciler arasında karikatürlerin eğitim ve öğretim aracı olarak dikkat çekmesinin sebebi; öğrenmeye

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

yönelik motivasyonu artırması, ilgiyi, dikkati ve anlamayı artırması, farklı ve yaratıcı düşünmeyi sağlaması, kaygı ve stresi azaltması, öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlaması, sınıftaki can sıkıntısını ve davranış problemlerini azaltması olarak değerlendirilebilir (Khalid, Meerah ve Halim 2010).

Clark (2000) ise karikatürlerin bir eğlenme aracı olarak, öğrencinin derse dikkatini çekme ve bilginin öğrenciyi rahatsız etmeyecek tarzda sunma olanağı sağladığını belirtir. Diğer taraftan karikatürler öğrencilerin motivasyonlarını artırmada, sınıf yönetiminde yaşanan problemlerin azaltılmasında ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde kullanılabilir pratik bir araçtır (Keogh ve Naylor 1999). Eğitim ve öğretim sürecinde karikatürlerin kullanılması öğrencilerin daha meraklı olmasını ve sorgulama becerilerinin artmasını sağlar (Long ve Marson, 2003). Akamca, Ellez ve Hamurcu (2009) ise karikatürler önceki bilgilerin açığa çıkartılmasında ve kavram yanlışlarının giderilmesinde kullanılacak tekniklerden biri olduğunu belirtirler.

Son olarak kavram karikatürleri öğrenciyi, öğrendiği bilgiyi günlük yaşamla ilişkilendirme (Chin ve Teou, 2009; Feasey, 2007; Hatzitaskos ve Karacapilidis, 2010; Keogh ve Naylor, 1999; Long ve Marson, 2003) derse aktif olarak katılma, günlük yaşamın problemlerini çözümünde cesaretini artırma, öğrenme sürecinin daha eğlenceli ve ilginç olmasına sağlama gibi birçok katkıları bulunmaktadır (Balım, İnel, ve Evrekli, 2008; Gafoor ve Shilna, 2013; Long ve Marson, 2003).

Felsefe Öğretim Programı

Cumhuriyet sonrası felsefe dersine yönelik öğretim programı ilk olarak 1924 yılında geliştirilmiş; sonraki dönemlerde ise sırasıyla 1927, 1931, 1934, 1935, 1938, 1950, 1957, 1976, 1985, 1993 ve 2009 olmak üzere toplam 12 defa felsefe öğretim programında değişiklikler yapılmıştır. Cumhuriyetin ilanından itibaren bu değişiklikler bazen önemli derecede öğretim programının geneline yönelik yapılırken; bazen ise sadece dilde sadeleştirme şeklinde gerçekleşmiştir (Kızıltan, 2014; Oktay ve Şakar, 2014; Manav, 2015). Son olarak 2009 yılında geliştirilen felsefe dersi öğretim programı ise yapılandırmacılık eğitim anlayışına uygun olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarının ön plana çıkartıldığı söz konusu programda öğrencinin derse aktif katılımının sağlanması vurgulanmıştır (Demircioğlu ve Duman, 2013; Kızıltan, 2014; Manav, 2015; Oktay ve Şakar, 2014).

2009-2010 yılında yapılandırmacılık eğitim anlayışı doğrultusunda Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan felsefe öğretim programı 2010-2011 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya konulmuştur. Ancak eğitim programlarında yer alan amaçlar yapılandırmacı yaklaşıma göre düzenlenmiş olsa da dersin içeriğinin yapılandırmacı anlayışa uygun yöntem ve teknikler seçilerek öğrenciyi aktarılması gerekmektedir (Kızıltan, 2012). Ancak felsefe öğretim programına yönelik araştırmalar incelendiğinde, felsefe dersinin işlenişinde en çok anlatım yönteminin kullanılarak salt bilgilerin öğrencilere aktarılmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Ergün ve Yapıcı, 2007; Yılmaz, Cihan ve Şahin, 2006). Bu sonuçlardan felsefe öğretiminde yapılandırmacı anlayışa uygun yöntem ve tekniklerin seçilmediği ifade edilebilir.

Serkan ÜNSAL

Bıçer (2013)'in yapmış olduğu çalışmada öğretmenler felsefe öğretim programının uygulanmasında, karşılaşılan sorunları; öğrencinin derse ilgisizliği, derse karşı olumsuz önyargısı, dikkat çekici materyalin olmaması, görsel materyalin azlığı, materyal çeşitliliğinin olmaması şeklinde ifade etmiştir. Ünsal (2016)'ın yapmış olduğu çalışmada öğretmenler felsefe dersinin öğrenciler tarafından genelde soyut bir ders olarak algılandığını, Akdağ (2002)'in çalışmasında ise öğrenciler felsefe dersinin, en az ilgi duyulan derslerden biri olduğunu belirtmişlerdir. Genel anlamda felsefe öğretimine yönelik çalışmalarda felsefe dersine yönelik öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarının düşük olduğu, felsefe dersinin öğrenciler tarafından soyut ve gündelik yaşamda karşılığı olmayan bir ders olarak algılandığına yönelik sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkılarak felsefe öğretim programının kendisinden beklenen işlevleri tam olarak yerine getiremediği ifade edilebilir.

Öğrencilerin felsefe dersine yönelik olumsuz tutumlarını engelleyecek, derse ilgisini ve motivasyonunu artıracak, onları aktif olarak öğretim sürecine katacak, öğrencilerin kavramları rahatlıkla zihinlerinde somutlaştırmalarına imkan sağlayabilecek, öğrencileri düşündürmeye ve bu düşünme faaliyeti sonucunda üretmeye zorlayabilecek, merak duygularının gelişmesini sağlayacak ve tüm bu süreçte öğrencinin keyif alabileceği öğretim teknikleri ve materyalleri kullanmak felsefe öğretimi programının kendisinden beklenen işlevleri yerine getirebilmesi açısından oldukça önemli olacağı ifade edilebilir (Altun, 2009; Kızıltan, 2012). Çünkü öğretimin etkili/verimli olabilmesinde, öğrencilerin akademik başarılarının artırılmasında ve derse karşı olumlu bir tutum geliştirmesinde, derslerde yerinde ve doğru şekilde kullanılan iyi hazırlanmış, öğretim materyallerine ihtiyaç bulunmaktadır (Başak, 2002; Eşgi, 2006; Kılınc, 2006). Bu materyallerden biri de yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun kavram karikatürleridir. (Morris, Merritt, Fairclough, Birrell ve Howitt, 2007). Kavram karikatürlerine yönelik farklı derslerde çalışmalar bulunmasına rağmen felsefe dersine yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın temel amacı yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda, felsefe dersinde kullanılan kavram karikatürlerine yönelik öğrenci görüşlerini belirlemektedir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Felsefe dersinde kavram karikatürlerinin kullanılmasının derse yönelik tutumunuzu ne yönde etkilemiştir?
2. Felsefe dersinde kavram karikatürlerinin kullanılması ders başarınızı ne yönde etkilemiştir?
3. Felsefe dersinde kavram karikatürlerinin kullanılmasının öğrenciye hangi avantajları sağlayacağını düşünüyorsunuz?
4. Felsefe dersinde kavram karikatürlerinin daha etkin bir şekilde kullanılması için önerileriniz nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, yöntemi, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada öğrencilerin felsefe öğretiminde kavram karikatürlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladığından dolayı nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilimi (fenomenoloji) kullanılmıştır. Fenomenoloji bireylerin kendi bakış açısından algı ve deneyimlerini ön plana çıkarmayı amaçlayan bir araştırma desendir (Ersoy, 2016) Diğer bir ifade ile fenomenoloji herhangi bir duruma ilişkin bireyin deneyimlerini süreç içerisinde anlamaya ve açıklamaya yöneliktir bir araştırmadır (Gedik, 2016). Öğrencilerin kavram karikatürlerine ilişkin deneyimlerini ve bu deneyime bağlı olarak oluşan algı ve anlamalarını orta çıkarmak amaçlandığından bu çalışmada olgu bilimi tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada da nitel araştırmanın doğasına ve bu çalışmanın amacına uygun olarak zengin bir veri setine ulaşmak düşünüldüğünden amaçlı örnekleme tekniklerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Bu çalışmada belirlenen ölçüt, kavram karikatürlerinin kullanıldığı öğretim deneyimine sahip olmaktadır.

Bu açıdan araştırmanın çalışma grubunu 2015-16 eğitim ve öğretim yılı Kahramanmaraş Toki Duran Karabuğuş Anadolu Lisesin 11. sınıfında öğrenim gören ve felsefe dersinin kavram karikatürü ile işlendiği 8 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada felsefe dersleri dört hafta süreyle kavram karikatürleriyle birlikte işlenmiştir. Çakır ve Aydoğdu (2014) eğitimde karikatürlerin kullanımı, sadece bir materyal olarak görselliği destekleme alanı ile sınırlı olmadığını, karikatürlerin farklı yollarla ders sürecine katılabileceğini ifade etmişlerdir. Mürsel (2009) karikatürlerin, sınıfça yapılacak tartışmalarda, merak uyandıracak bir araç olarak dersin başında, Demir (2008) ise teorik bilgilerin gerçek yaşamla ilişkisi kurulmasında, konunun sonunda öğrenmeyi gözden geçirmek ve fikirleri yeni durumlarda ortaya koymak için kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda bu çalışmada karikatürlerin kullanılmasının amacı, dersin sonunda öğrendikleri konuları pekiştirmek, olası kavram yanlışlarını gidermek ve felsefenin günlük yaşamla ilişkisinin nasıl kurulduğunu göstermektir. Kavram karikatürleri çalışma grubundaki öğrenciler tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanma aşamasında dikkat edilecek hususlar öğrencilere araştırmacı tarafından anlatılmıştır. Öğrencilerin hazırlamış oldukları karikatürler eğitsel değeri olmayan, konuyla ilgisi olmayan ve kullanım amacının dışında hazırlanmış karikatürler araştırmaya dahil edilmemiştir. Karikatürlere ilişkin örnek karikatürler ekte sunulmuştur. Araştırmada ise veriler, uygulamada yer alan ve görüşmeye katılmak isteyen 8 öğrenci ile yapılan odak grup görüşmesiyle elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu; literatür taraması, uzman görüşleri ve ön uygulama neticesinde şekillenen dört sorudan oluşmaktadır. Öğrencilere kavram karikatürlerinin kullanılmasının ders başarılarına, derse yönelik

Serkan ÜNSAL

tutumlarına ve öğrencilere yönelik avantajlarının neler olduğuna ilişkindir. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde amaç, elde edilen veriler içerisinde birbirine benzeyen ve ilişkili olan verilerin, belirli bir kavram ve tema başlığı altında düzenlenerek kavramsallaştırılması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırma verilerinin analizinde ve modelleştirilmesinde, bilgisayar destekli nitel veri analizi programı olan “NVivo 8”den yararlanılmıştır. Analiz sırasında oluşturulan kodlar ve temalar, model ve grafikler halinde sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için yapılan işlemler ise aşağıda sunulmuştur.

Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak için araştırmada kullanılacak veri toplam aracına son şekli uzman görüşleri doğrultusunda verilmiştir. Öğrenci görüşlerini içeren doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Dış geçerlik için ise araştırmanın modeli, çalışma grubu, işlem basamakları, veri toplam süreci ve analizi hakkında detaylı bilgi verilmiş ve amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Güvenirlik için verilerin analizi sürecinde tema ve kodların çıkartılması iki araştırmacı tarafından öncelikli olarak birbirinden bağımsız şekilde gerçekleştirilmiş, daha sonraki aşamada araştırmacılar bir araya gelerek karşılaştırma yapılmış ve tema ve kodlar konusunda uzlaşma sağlanmaya çalışılmıştır (Creswell, 2013).

Bulgular ve Yorum

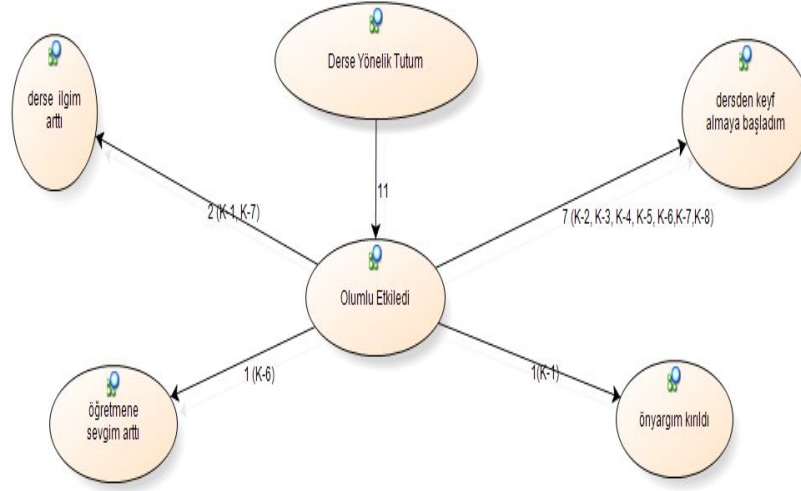
Araştırmanın bu bölümünde araştırma problemlerinden elde edilen bulguların analizi ve yorumları yer almaktadır.

Felsefe dersinde kavram karikatürlerinin kullanılmasının derse yönelik tutumu ne yönde etkilediğine ilişkin öğrenci görüşleri.

Öğrenciler kavram karikatürlerinin kullanılmasının derse yönelik tutumlarını ne yönde etkilediğine ilişkin görüşleri tema, alt tema ve kodlar olarak şekil 1’ de sunulmuştur. Şekil 1 incelendiğinde öğrenciler kavram karikatürlerinin kullanılmasının felsefe dersine yönelik tutumlarını olumlu şekilde etkilediğini belirtmişlerdir. Olumlu şekilde etkilemesinin nedenlerini ise; dersin keyifli olmaya başlaması, derse ilgilerinin artması, derse yönelik olumsuz önyargının kırılması ve öğretmene sevgilerinin artması şeklinde belirtmişlerdir.

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

Şekil 1: Öğrencilerin kavram karikatürlerinin kullanılmasının derse yönelik tutumlarını ne yönde etkilediğine ilişkin görüşleri.

Birinci alt probleme ilişkin öğrenci görüşlerinin yer aldığı örnekler aşağıda sunulmuştur.

K1) Derse olan ilgimi artırdı. Derse karşı bir önyargım vardı. Çünkü ilk defa karşılaşmıştım. Tuhaf tuhaf konular ve isimler vardı. Ama kavram karikatürleri sayesinde ön yargım kırıldı. Dersin daha eğlenceli olduğunu düşünüyorum.

K2) Felsefe dersine karşı soğuktum. Çünkü YGS'de az çıkıyor. Zaten bir kısmımı yapıyordum. Diğeri için de dersle uğraşmaya gerek olmadığını düşünüyordum. Ancak karikatürler olayı değiştirdi. İlk defa derste gülmeye başladım. Bu da derse olan bakışımı olumlu etkiliyor.

K-4 Bu kavramlar her yönden bana artı olarak gelmiştir. Felsefi kavramları daha kolay anlamama yardımcı oldu. Realizm, semptomizm vs. bu tarz felsefeye ilişkin kuramları daha rahat anlamama yardımcı oldu, hem de bizi bunaltan, sıkıcı bir ders yerine daha eğlenceli ve daha öğretici bir ders haline geldi. Benim için olumlu olduğunu bu şekilde açıklayabilirim.

K-6 Derse kendimizi daha yakın hissettik. Ders eğlenceli hale geldi. Arkadaşlarla güldük. Özellikle O Ses Türkiye karikatürü bizi bitirdi. Hocayı daha çok sevmeye başladık. Bu da derse yansıyor. Yani olumlu buldum. Bunlar tabii benim görüşüm.

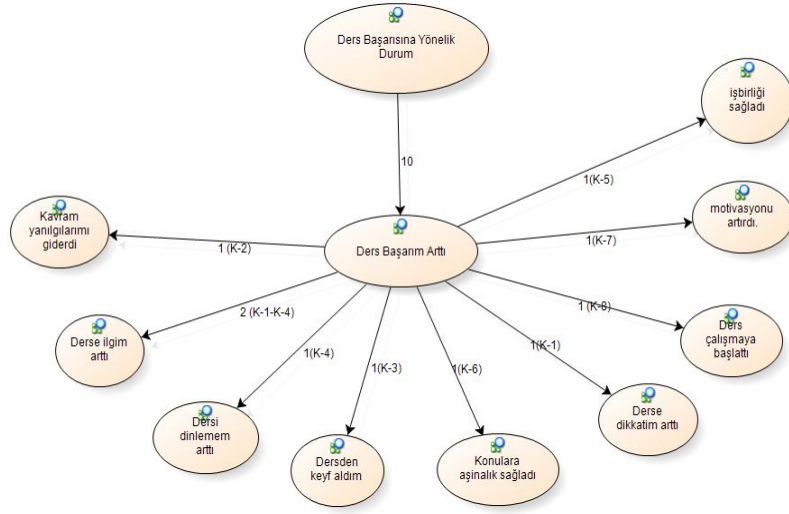
Kavram karikatürlerinin kullanılması ders başarısını ne yönde etkilediğine ilişkin öğrenci görüşleri

Kavram karikatürlerinin kullanılması ders başarısını ne yönde etkilediğine ilişkin öğrenci görüşleri tema, alt tema ve kodlar olarak şekil 2' de sunulmuştur. Şekil

Serkan ÜNSAL

2 incelendiğinde öğrencilerin tamamı ders başarılarının arttığına yönelik görüş belirtmişlerdir. Bu tema içerisinde elde edilen kodlar ise kavram yanlışlarını giderdi, derse ilgilim arttı, derse dinlemem arttı, dersten keyif aldım, konulara aşinalığım arttı, derse dikkatim arttı, ders çalışmaya başladım, motivasyonum arttı, işbirliği sağladı şeklindedir.

Şekil 2: Öğrencilerin kavram karikatürlerinin kullanılmasının ders başarısını ne yönde etkilediğine ilişkin görüşleri

İkinci alt probleme ilişkin öğrenci görüşlerinin yer aldığı örnekler aşağıda sunulmuştur.

K-2. Bir kere kavramları karıştırmıyorum. Hatta arkadaşlarla kavramlarla takılmaya başladık. Çünkü karikatürler bunun olacağını gösterdi. Ders başarımın arttığını düşünüyorum.

K-5. İnsanın zevk aldığı bir şeyi öğrenmesi daha kolaydır bence. Bu tür karikatürler buna çok güzel bir örnektir. Onun için ders başarımı olumlu şekilde etkilemiştir. Çünkü bu çalışmayı yaparken arkadaşlarımla ve öğretmenlerimle çok iyi günler geçirdik.

K-6. Konuya yakınlığımızı ve derse ilgi duymamızı haliyle derste başarımızı olumlu etkiledi. Konular aklımda iyice yer edindi.

K-7 Karikatürlere gülerken farkında olmadan birçok düşünürün akımını öğrendik. Doğal olarak ders başarımın arttığını düşünüyorum. Çünkü artık derse yapacağıma inanıyorum. Dersi daha iyi takip etmeye çalışıyorum.

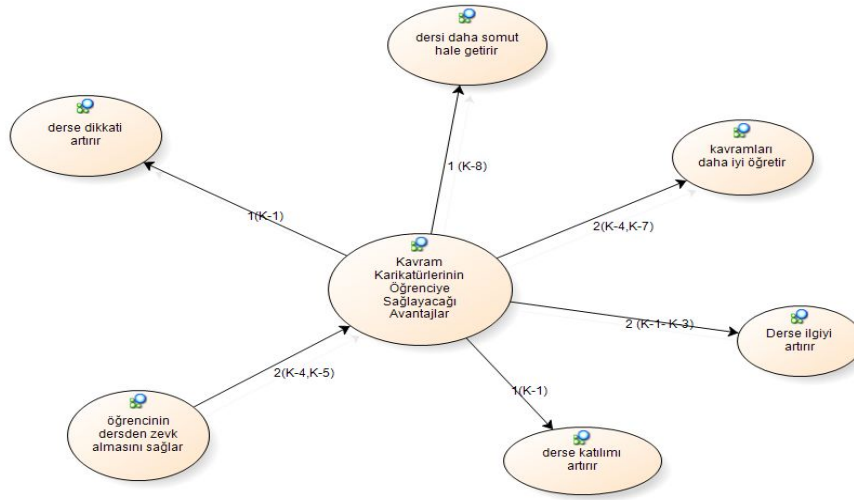
Kavram karikatürlerinin derste kullanılması öğrenciye hangi avantajları sağlayacağına ilişkin öğrenci görüşleri.

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

Kavram karikatürlerinin kullanılması öğrenciye hangi avantajlar sağlayacağına ilişkin öğrenci görüşleri tema ve kodlar olarak şekil 3’ de sunulmuştur. Şekil 3 incelendiğinde öğrenciler kavram karikatürlerinin öğrenciye sağlayacağı avantajları; dersi daha somut hale getirir, kavramları daha iyi öğretir, derse katılımı artırır, öğrencinin dersten zevk almasını sağlar ve derse dikkati artırır şeklindeki kodlar ile belirtmişlerdir.

Şekil 3: Kavram karikatürlerinin öğrenciye sağlayacağı avantajlara ilişkin öğrenci görüşleri

Üçüncü alt probleme ilişkin öğrenci görüşlerinin yer aldığı örnekler aşağıda sunulmuştur.

K-4. Avantajları; felsefeye yönelik olan kavramları çok daha anlaşılabilir bir vaziyete sokar. Öğrenci için sıkılmadan, eğlenerek gördüğü bir ders haline geliyor. Her ders için böyle olsa daha iyi olabilir. Öğrencilerin gerçekten ders işleniş biçimlerinden sıkıldığını biliyoruz ve felsefe derslerine bu şekilde karikatürle bir farklılık getirerek öğrencileri de o sıkılmış derslerden biraz daha uzaklaştırabilir.

K-5. Öğrenci katıldığı dersten zevk almak ister. Bu karikatürler onu güldürdüğü için derse katılımını olumlu yönde etkiler. Bu da derste ki başarısının artmasını sağlar.

K-6. Konuya aşina oluyorsun. Bu büyük bir avantaj. Derse normal bir öğrenci gibi değil de konunun öğretmeni gibi giriyorsun.

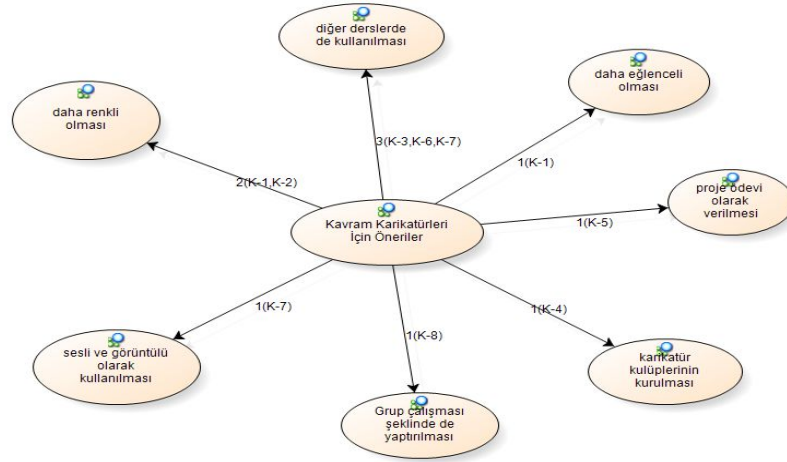
K-7. Felsefede çok fazla kavram var. Bunları anlamak ayrı dert karıştırmamak, ayır etmek ayrı dert. En azından karikatürler öğrencilerin hem anlamalarını sağlıyor hem de kafamızın karışmasını engelliyor.

Serkan ÜNSAL

Kavram karikatürlerinin daha etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri.

Kavram karikatürlerinin daha etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri tema ve kodlar olarak şekil 4’de sunulmuştur. Öğrenciler önerilerini; daha renkli olması, daha eğlenceli olması, proje ödevi olarak verilmesi, karikatür kulüpleri kurulması, grup çalışması yaptırılması, sesli ve görüntülü olarak kullanılması, diğer derslerde de kullanılması şeklinde sıralamışlardır.

Şekil 4: Kavram karikatürlerinin daha etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşler

Dördüncü alt probleme ilişkin öğrenci görüşlerinin yer aldığı örnekler aşağıda sunulmuştur.

K-4 Her okulda karikatür kulüpleri oluşturarak orada felsefeye ait bir bölüm oluşturmak olabilir. Dersin bir bölümünde öğretmen, öğrencilerle birlikte karikatür inceleyebilir veya onların felsefi yönde nasıl bir karikatür istediklerini sorabilir.

K-5 Öğrencilere bu konuda proje ve performans ödevlerinin verilmesi, o ödevleri yaptığı için mükâfatlandırılması; o öğrenciyi mutlu eder ve derse olan ilgisini artırır.

K-7 Bana göre bu gibi projeler tüm eğitici ve öğretici şeylerde kullanılmalıdır. Böylelikle zihinde kalıcılığı artıracığına inanıyorum. Hatta bunu hem sesli hem görüntülü şekilde de geliştirmek, öğretilen bilgileri daha bir sevgiyle öğrenilmesine yol açacaktır diye düşünüyorum.

K-8 Bu tip çalışmalar öğrencilere grup çalışması olarak verilebilir. Tamamen hepsini öğrenci çizebilir. Ancak internetten bulabilir ve onları kullanabilir. Tamamen her şeyi öğrenci yapsa daha orijinal olur, ama internette de daha güzel olanları var. Onlar da kullanılabilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı felsefe dersinde kullanılan kavram karikatürlerinin öğrencinin ders başarısına, derse yönelik tutumuna yönelik etkisin ve öğrenciye sağlayacağı avantajların neler olabileceğini öğrenci görüşleri bağlamında belirlemektir.

Araştırmaya katılan öğrenciler kavram karikatürlerinin felsefe dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Çalışmanın bu sonucunu destekleyen; gerek yurt içi, gerekse yurt dışı bir çok çalışma bulunmaktadır. Nahiley, Stephens ve Sutherland (1981)'in çalışmasında, karikatür temelli öğretimin öğrencilerin derse karşı olan tutumlarını olumlu yönde değiştirdiğine yönelik sonucu, Durmaz (2007)'in fen bilgisi öğretiminde karikatür kullanımı, öğrencilerin derse yönelik duyuşsal özelliklerini olumlu etkilediğine yönelik sonucu, Özşahin (2009)'in coğrafya dersinde karikatürlerin kullanılmasının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu şekilde etkilediğine yönelik sonucu, Akzengin ve İbrahimoglu (2010)'nun sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının, öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğine yönelik sonucu ve Çakır ve Aydoğdu (2014)'nun sosyal bilgiler dersinde karikatür temelli etkinliklerle işlenen dersin öğrencilerin derse yönelik tutumlarında önemli bir artış sağladığına yönelik sonucu, bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Kavram karikatürlerinin kullanılmasının genel anlamda derslere yönelik tutumlarını olumlu etkilemesinin nedenleri olarak dersi monotonluktan kurtararak, eğlenceli hale getirmesi, dersi ilginç kılması ve içinde mizahı barındırması gösterilebilir. Böyle bir sonucun çıkması Schweinle, Meyer ve Turner (2006) kullanılan öğrenme yöntemleri ile öğrencinin derse yönelik motivasyonu ve tutumu arasında bir ilişkinin olduğuna yönelik görüşüyle de örtüşmektedir.

Bu araştırmanın sonucundan farklı sonuçlarında elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır. Güler, Çakmak ve Kavak(2013)'in yapmış olduğu çalışmada karikatürlerle yapılan matematik öğretiminin öğrencilerin matematik dersine yönelik tutumlarını etkilemediği sonucu, bu araştırmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir. Güler, vd. (2013) böyle bir sonucun çıkmasının nedeni olarak ise araştırmadaki uygulama süresinin kısa olmasının ve uygulama sürecinde araya yarıyıl tatilinin girmiş olmasının etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan kavram karikatürlerinin konuyla tam ilişkilendirilememesi, konuya uygun olmaması, kullanılan karikatürlerin öğrenciler için ilginç ve mizah yönünün olmama ihtimalinin böyle bir sonucun çıkmasına neden olduğu düşünülebilir

Öğrenciler felsefe öğretiminde kavram karikatürlerinin kullanılmasına yönelik olarak ders başarılarını artırdığını ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde bu çalışmanın sonuçlarını destekleyen araştırma sonuçları olduğu gibi bu araştırmanın sonuçlarını desteklemeyen araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Bu araştırmanın sonucunu destekleyen araştırma sonuçları; Durualp (2006)'ın yaptığı çalışmada sosyal bilgiler öğretiminde karikatür kullanımı öğrencilerin ders başarılarını artırdığına yönelik sonucu, Üstün (2007)'ün yaptığı çalışmada edebiyat dersinde

Serkan ÜNSAL

karikatür kullanımının öğrencilerin yazılı anlatım dersindeki başarılarını artırdığına yönelik sonucu, Kaya, Özyay Köse ve Konu (2016)'nın yaptığı çalışmada biyoloji dersinde karikatür destekli öğretimin, öğrenci başarısını artırdığına yönelik sonucu bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Böyle bir sonucun çıkması araştırma sonuçlarının kendi içerisindeki tutarlılığını da göstermektedir. Çünkü öğrencilerin herhangi bir derse yönelik olumlu tutum sergilemesi onun ders başarısını da olumlu etkileyeceğide söylenebilir. Araştırmanın bu sonucundan farklı olarak Balım, vd. (2008) çalışmasında karikatürlerin fen bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin başarılarını artırmadığına yönelik sonucu bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Öğrenciler kavram karikatürlerinin öğrenciye sağlayacağı avantajları; dersi daha somut hale getireceğini, kavramları daha iyi öğreteceğini, derse katılımı artıracaklarını, öğrencinin dersten zevk alacağını ve derste dikkati artıracakları şeklinde sıralamışlardır. Karikatürlerin öğrenciye katkılarına yönelik elde edilen bu çalışmada elde edilen sonuç, gerek yapılan diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlarla gerekse literatürde var olan bilgilerle örtüşmektedir.

Khalid, Meerah ve Halim (2010) karikatürlerin kullanılmasının fizik gibi zor konuların yer aldığı derste bile öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırmada pozitif bir etkisinin olduğunu yönelik sonucu, Üstün (2007) ve Dereli (2008)'nin çalışmalarında ortaya koyduğu kavram karikatürlerinin öğrencilerin kaygılarını azalttığı, derse karşı ilgi ve motivasyonu artırarak derse karşı önyargıları kaldırdığına yönelik sonucu, Rule ve Auge (2005)'nin çalışmalarında karikatürlerin öğrencilerin için eğlenceli bir öğrenme ortamı da sağladığına yönelik görüşü bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Benzer şekilde Khalid, Meerah ve Halim (2010) yaptıkları çalışmada fizik öğretiminde karikatürlerin kullanılmasının öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını ve ilgilerini artırmada pozitif bir etkisinin olduğuna yönelik elde ettikleri sonuçta yine bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Sonuç olarak felsefe öğretiminde kavram karikatürlerinin kullanılması öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu şekilde etkilediği, ders başarısını artırdığı ve öğrenciye bir çok açıdanda avantaj sağladığı ifade edilebilir. Bu sonuçtan yola çıkarak felsefe öğretiminde kavram karikatürlerinin kullanılması, düz anlatım tekniğinin felsefe öğretiminde çok yoğun kullanımından kaynaklı öğrenci motivasyonunun azalması, buna bağlı olarak dersi dinleme isteğinin azalmasının ortadan kaldırılmasında (Kızıltan, 2012) dersin somutlaştırılmasında ve öğrencilerin felsefe dersine daha fazla ilgi duymalarının sağlanmasında (Biçer, 2013) bir teknik olarak kullanılabileceği ifade edilebilir.

Öneriler

Bu çalışma felsefe dersinde yer alan Bilgi Felsefesi ünitesinde yer alan konular üzerinde yapılmıştır. Diğer konular üzerinde de benzer çalışmalar yapılabilir.

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

Hazırlanan karikatürler Web ortamında hareketli ve sesli hale getirilebilir.

Öğrencilere grup çalışmaları yaptırılarak karikatür hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan bu karikatürler sergi haline getirilebilir.

Felsefe ders kitaplarındaki karikatürlerin sayısı artırılarak felsefe öğretiminde daha etkin kullanılması sağlanabilir.

Kavram karikatürleri farklı öğretim yöntem ve tekniklerle bir arada kullanılabilir. Bir arada kullanımına yönelik nitel ve nicel çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Akamca, G. Ö., Ellez, A. M. ve Hamurcu, H. (2009). Effects of computer aided concept cartoons on learning outcomes. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 296-301. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.054>

Akdag, B. (2002). Ortaöğretimdeki felsefe derslerinin etkililiğinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 11-28.

Akengin, H. İbrahimoglu, Z. (2010). Sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve derse ilişkin görüşlerine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 1-19.

Altun, A. (2009). Sosyal Bilgiler dersinde karikatür kullanımı. Refik Turan(Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar* (s. 192-211). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Balım, A. G., İnel, D. ve Evrekli, E. (2008). Fen öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve sorgulayıcı öğrenme becerileri algısına etkisi. *İlköğretim Online*, 7(1), 188-202.

Chin, C., ve Teou, L. Y. (2009). Using concept cartoons in formative assessment: Scaffolding students' argumentation. *International Journal of Science Education*, 31(10), 1307-1332. <http://dx.doi.org/10.1080/09500690801953179>

Clark, C. (2000). Innovative strategy: concept cartoons. *Instructional And Learning Strategies*, 12:34-45

Cleaver, S. (2008). Comics and graphic novels. *Instructor*, 117(6), 28-30.

Creswell, J. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd edition). USA: Sage

Demir, Y. (2008). *Kavram yanlışlarının belirlenmesinde kavram karikatürlerinin kullanılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Dereli, M. (2008). *Tamsayılar konusunun karikatürlerle öğretiminin öğrencilerin matematik başarılarına ve tutumuna etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Durmaz, B. (2007). *Yapılandırıcı fen öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrencilerin başarıları ve duyuşsal özelliklerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Üniversitesi, Muğla

Serkan ÜNSAL

Durualp, E. (2006). *İlköğretimde sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ekici, F., Ekici, E. ve Aydın, F. (2007). Utility of concept cartoons in diagnosing and overcoming misconceptions related to photosynthesis. *International Journal of Environmental and Science Education*, 2 (4), 111-124.

Ergün, M. ve Yapıcı, M. (2007). *Öğretmen Adaylarının Felsefe Dersine İlişkin Görüşleri*. 20.11.2016 tarihinde <http://myapici.blogspot.com/2007/12/retmen-adaylarinin-felsefe-dersine.html> adresinden alınmıştır.

Ersoy, A. (2016). Olgü bilim. Ahmet Saban ve Ali Ersoy (Ed.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı yayıncılık.

Feasey, R. (2007). *Primary Science for Teaching Assistants*. USA-Canada: Routledge.

Gedik, N. (2016). Olgü Bilim. M. Yaşar Özden ve Levent Durdu(Ed.), *Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı yayıncılık.

Güler, H. K., Çakmak, D. ve Kavak, N. (2013). Karikatürlerle yapılan matematik öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 149-160.

Gafoor, A. K ve Shilna V. (2013). Role of concept cartoons in chemistry learning Paper PKM College of Education, Madampam, Kannur Learning Science by Doing – Sciencing 1-9

Hatzitaskos, M., & Karacapilidis, N. (2010). *Fostering learning through the use of argumentative serious games*. In A. Villafiorita, R. Saint-Paul, & A. Zorer (Eds.), *E-infrastructures and e-services on developing countries* (pp. 1-10). Germany, Berlin: Springer. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-642-12701-4_1

Hoyun, C. (2012) *The Use of Cartons as Teaching a Tool in Middle School Mathematics*, Dissertation, Mathematics Education Columbia University

Kabapınar, F. (2005). Effectiveness of teaching via concept cartoons from the point of view of constructivist approach. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 135- 146.

Kaya, E., Köse, E. Ö., & Konu, M. (2010). Karikatür destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisi. *Bitkiler âlemi. Ekev Akademi Dergisi*, 20(67), 109-121

Keogh, B., & Naylor, S. (1999). Concept cartoons, teaching and learning in science: An evaluation. *International Journal of Science Education*, 21(4), 431-446. <http://dx.doi.org/10.1080/095006999290642>

Kızıltan, Ö. (2014). *Cumhuriyet dönemi ortaöğretim felsefe dersi programlarının amaçları çerçevesinde felsefe anlayışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.

Long, S. ve Marson, K. (2003). Concept cartoons. *Hands on Science*, 19(3), 22-23.

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

Morris, M., Merritt, M., Fairclough, S., Birrell, N. ve Howitt, C. (2007). Trialling concept cartoons in early childhood teaching and learning of science. *Teaching Science*, 53(2), 42-45.

Manav, F. (2015). Cumhuriyetten günümüze ortaöğretim felsefe dersi öğretim programlarında türk düşüncesi ve 2009 programına yeni bir ünite önerisi olarak türk düşüncesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (19), 173-180.

Mürsel, C. G. (2009). *Deyim ve atasözlerinin öğretiminde karikatürün etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

Nahiley, J., & Stephens, J. ve Sutherland, J. (1982). Cartoons: When they are effective. *Journal of Extension*. 3-4, 531-540.

Oktay, A. S. ve Şakar, Ö. (2014). Ortaöğretim 11. Sınıf felsefe dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3(9), 103-116

Özşahin, E. (2009). Karikatürlerle coğrafya öğretimi. *Marmara Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 20, 101-122.

Rahim,A.,N, Halim, A.,H ve Mamat, R.(2014). Asian, learning via television cartoon. *Social Science*. Vol. 10, No. 15; pp, 8-14

Rule, A. C. ve Auge, J. (2005). Using humorous cartoons to teach mineral and rock concepts in sixth grade science class, *Journal of Geoscience Education*, 53(5), 548-55.

Sidekli, S., Er, H., Yavaşer, R., ve Aydın, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde alternatif bir yöntem. *Karikatür Bilimleri Dergisi*, 2(2),151-163

Uğurel, I. ve Moralı, S. (2006). Karikatürler ve matematik öğretiminde kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(170), 47-66.

Uslu, H. (2007). Eğitimde karikatür. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 84(7), 15-18.

Üstün, Ö. (2007). *Ortaöğretim üçüncü sınıfta türk dili ve edebiyatı dersinde karikatür kullanımının yazılı anlatım öğretimine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Serkan ÜNSAL

EXTENDED ABSTRACT

Aim and Significance of Research. After the Ministry of National Education embraced a constructivist education system in 2005, it became a matter of debate about how to achieve a lasting and meaningful learning and a learner-centered education. Constructivist education system is a process by which the learner is active in the process of constructing knowledge, takes responsibility, adapts the knowledge he acquires into daily life, learns by doing-living, and the acquired knowledge becomes permanent and meaningful.

In order for this process to take place effectively, many active learning methods and techniques which offer the opportunity to create rich learning settings for teachers in accordance with constructivist approach may be used in place of traditional teaching methods (Inel, Balım ve Evrekli, 2009). One of these techniques is concept cartoons that enable students to participate actively in the class, to use multiple sensory organs in the learning process, to help solve their daily life problems; furthermore, they can also be used as potential educational tools that arouse students' interest in academic literacy (Cleaver, 2008; Balım, Inel & Evrekli, 2008).

The philosophy curriculum prepared by Board of Education and Discipline in the direction of constructivist education system in 2009-2010 was put into effect in the 2010-2011 academic year. Even if the acquisitions of the educational programs are arranged depending on the constructivist approach, it is crucial to transfer the content of the course to the students through choosing appropriate methods and techniques for constructivist approach (Kızıltan, 2012). However, upon examining researches on the philosophy teaching program, direct instruction technique has been used in philosophy teaching (Yılmaz, Cihan and Şahin, 2006; Ergün and Yapıcı, 2007). These results may indicate that philosophy courses are free from appropriate methods and techniques for constructivist approach.

Under investigation, the literature revealed various studies asserting that philosophy teaching program cannot fulfill its aims. Biçer (2013) determined that teachers expressed the problems encountered in the implementation of the philosophy teaching program as: indifference to the courses, negative prejudice against the courses, nonavailability of remarkable materials, lack of visual material, lack of material diversity. On the other, Unsal (2016) reported that philosophy is generally perceived as an abstract course by the students, while in such a study conducted by Akdağ (2002), students mentioned that philosophy is among the least interested course. In a more general sense, studies on philosophy teaching have revealed that the level of interest and motivation in students towards the philosophy course is low and that the philosophy is perceived as an abstract course.

Using techniques and materials that prevent negative attitudes of students towards philosophy course, increase interest and motivation, actively participate in teaching process, enable students to embody concepts easily in their minds and force students to produce as well as helping them develop their curiosity is likely to

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

be very significant in terms of enabling the philosophy teaching program to fulfill its aims (Kızıltan, 2012; Altun, 2009).

As there is always a need for well-prepared teaching materials that are used appropriately and effectively in order to increase the academic achievement of the students, to develop a positive attitude towards the course and to be effective in teaching (Başak, 2002; Eşgi, 2006; Kılınç, 2006). One of these materials is concept cartoons appropriate for constructivist education approach. (Morris, Merritt, Fairclough, Birrell and Howitt, 2007). No study is available related to the use of concept cartoons in philosophy courses.

This research aims to determine students' views on the use of concept cartoons used in philosophy courses. Hence, answers for the following questions have been sought:

1. How does the use of concept cartoons in philosophy course affect your attitude?
2. How does the use of concept cartoons in philosophy course affect your course success?
3. What advantages do you think the use of concept cartoons in philosophy courses will provide for students?
4. What are your suggestions for using concept cartoons more effectively in philosophy courses?

Method. The research aiming to determine students' views on the use of concept cartoons in philosophy course used phenomenological design (phenomenology), one of the qualitative research methods. Thus, the participants consisted of 34 students from the 11th grade at Toki Duran Karabuğuş Anatolian High School in which philosophy course is supported by concept cartoons. Concept cartoons were prepared by the students themselves. The points to be noted during the preparation phase were explained by the researcher. Among the cartoons, those which do not have educational value, which are not related to the topic are not included in the research. Sample cartoons are presented in Appendix. Data were collected through focus group interview with 8 students.

This research used a semi-structured interview form developed by the researcher. It constitutes 4 questions with respect to literature review, expert opinions and pre-implementation. Data analysis was conducted through content analysis method. The major purpose of content analysis is to conceptualize and interpret data that are similar and related to each other within the obtained data by arranging them under a certain concept and theme title (Yıldırım and Şimşek, 2013). Data was analyzed through "NVivo 8", a computer-aided qualitative data analysis program. Codes and themes generated during data analysis are presented in models and graphics.

Results, Discussions, and Suggestions. All of the students noted that the use of concept cartoons positively affects their attitudes towards philosophy course. The

Serkan ÜNSAL

reasons are as such; the course is taught with great pleasure, increase in the students' interests, the breaking of the negative prejudice, and great love for the teacher.

The whole students have expressed their course achievement increases. The codes obtained within this theme are; it eliminated my misconceptions, my interest in the course has increased, I have enjoyed the course, I have become much more familiar with the topics, I have started to study, my motivation has increased and it has provided cooperation.

The advantages of concept cartoons have been emphasized by students as following; it makes the course more concrete, teaches the concepts better, increases the attendance to the course, ensures the student to have pleasure, and awakes the attention of the students.

It is essential that the use of concept cartoons in philosophy teaching may eliminate some problems like the lack of students' motivation that is hindered due to the heavy use of direct instruction technique in philosophy teaching and decrease in students' desire for listening to the course (Kızıltan, 2012). It may also be advantageous in terms of making the course concrete as well as ensuring students to become much more interested in philosophy (Biçer, 2013).

This research study has a qualitative research design. Experimental studies may be carried out.

In-Service Training Courses may be organized so that concept cartoons can be used effectively by the teacher.

The cartoons which are prepared may be animated and audible in the web environment.

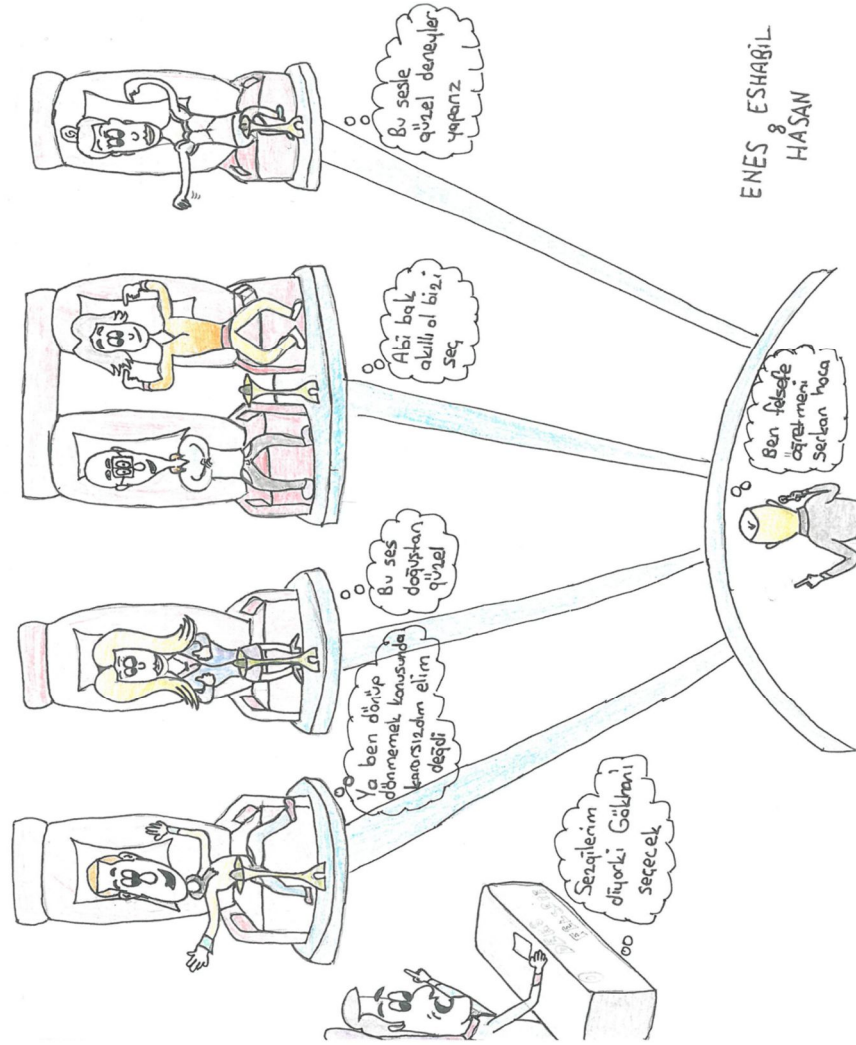
Students may be asked to make cartoons by teamwork. These cartoons may be exhibited.

The number of cartoons in philosophy textbooks may be increased.

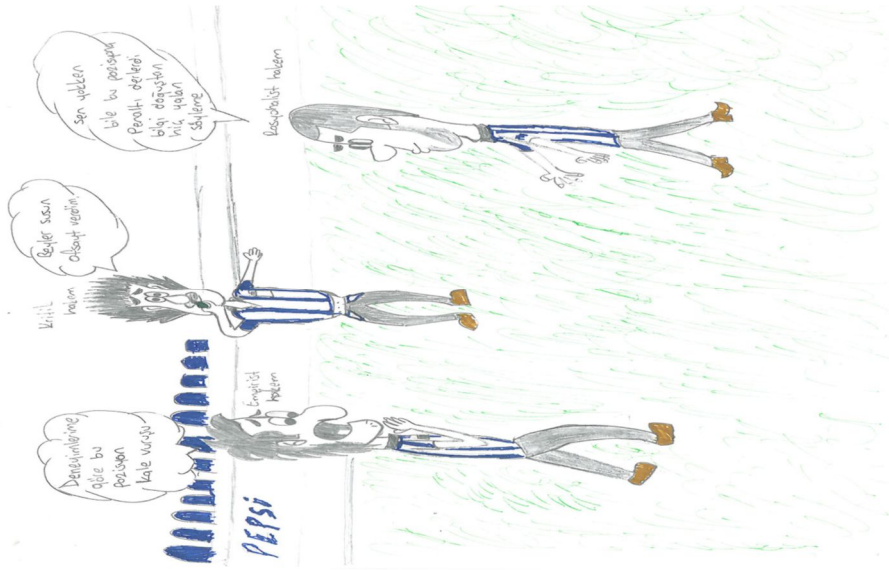
Concept cartoons can be used together with different teaching methods and techniques. Qualitative and quantitative studies related to the use of concept cartoons may be increased.

Concept cartoons can be used together with different teaching methods and techniques. Qualitative and quantitative studies related to the use of concept cartoons may be conducted.

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

Serkan ÜNSAL

Felsefe Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Kullanımı

